

بسیار بیشتر از پول خارج شده از چرخه اقتصادی است.

هزینه فرصت فساد در بخش بهداشت و درمان گرچه پوشش‌دهنده ۱۰۰ هزار تخت بیمارستانی مورد نیاز نیست، اما هرکدام از موارد فساد می‌توانند بخشی از این کسری را جبران کنند؛ برای نمونه، فساد ۸۰۰۰ میلیارد تومانی صندوق رفاه هزینه فرصتی معادل ساخت و تجهیز ۱۰۰۰۰ تخت بیمارستانی دارد که رقم پایینی نیست.

۴- ملاحظات امنیت اقتصادی

هر نوع فساد و فعالیت غیرقانونی مانعی برای رشد رقابت سالم است و اقدام‌های کاهش فقر و تبعیض را در جامعه خنثی می‌کند. فساد به افزایش هزینه معاملات، کاهش اعتماد مردم به توانایی سیاسی و اراده دولت و کاهش بهره‌وری منجر می‌شود. هر نوع فساد که رخ می‌دهد علاوه بر همان مبالغی که در جریان فساد از چرخه اقتصادی کشور خارج شده است، هزینه‌های پنهان بسیار دیگری نیز به دنبال دارد. به عنوان مثال یک فساد مالی منجر به افزایش هزینه فرصت در بخش‌های بهداشت و درمان، آموزش، تولید و رونق، برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی و ... را به دنبال دارد که به همین علت نیز منجر به

✓ بخشی از بودجه‌های تخصیص‌یافته به دستگاه‌های دولتی در ردیف بودجه توسعه دولت الکترونیکی نمی‌گنجد، اما اجرایی شدن آن پروژه‌ها نقش مؤثری در پیاده‌سازی دولت الکترونیک و الکترونیکی شدن فرآیندهای کاری دولت دارد. یکی از بیشترین بودجه‌ها برای اجرای پروژه‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات به برنامه ثبت املاک و کاداستر (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور) اختصاص یافته است. این برنامه با بودجه‌ای بیش از ۴۷۱ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان (تقریباً ۲۴ درصد از کل اعتبارات برنامه‌ای)، بیشترین اعتبار برنامه‌ای این حوزه را به خود اختصاص داده است.^۱

✓ خرید و نصب ۵ دستگاه ایکس‌ری در وزارت دفاع، ۱ دستگاه ایکس‌ری در سازمان انرژی اتمی و ۱ دستگاه ایکس‌ری در گمرک شهید رجائی بندرعباس در سال ۱۳۹۵.

✓ خرید و نصب ۱۹ ایکس‌ری کامیونی برای گمرک در سال ۱۳۹۶.^۲

✓ اختصاص ۲ میلیارد و ۹۰۰ میلیون تومان برای توسعه تجارت الکترونیک در سال ۱۳۹۲.

نمونه‌های بیان شده تنها مشتق از خروار هزینه‌های مربوط به اقدام‌های ضد فساد است. بنابراین، می‌توان به این نکته رسید که فساد و هر نوع فعالیت غیرقانونی نه تنها بخشی از پول و زحمت یک جامعه را از بین می‌برد، بلکه پیامدهایی را که به دنبال دارد به مراتب

۱- ماهنامه اطلاع‌رسانی، پژوهشی، تحلیلی و فرهنگی.

۲- به نقل از: رییس کل گمرک ایران.

زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات و... انجام داده است. بنابراین، هر فعالیت غیرقانونی هزینه‌های بسیاری را به دولت و مردم تحمیل می‌کند، از این رو، ضروری است اقدام‌هایی اساسی برای کاهش فساد انجام داد که در ادامه، راهکارهایی برای کاهش فساد و به دنبال آن، کاهش هزینه‌های فساد ارائه می‌شود:

- افزایش شفافیت از طریق دسترسی عمومی: از مؤلفه‌های یک جامعه آزاد، آزادی اطلاعات و حق دسترسی مردم به اطلاعات حکومت است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود، هرگونه فعالیت و تصمیم دولت به صورت آشکار به اطلاع مردم برسد. شفافیت در بودجه و نحوه تخصیص بودجه برای هر فعالیت، استان و... باید به‌طور مشخص بیان شود؛ به این صورت که میزان بودجه تخصیص داده شده برای هر بخش مشخص باشد و دولت، مردم را در جریان پروژه‌های در حال اجرا، میزان بودجه خرج شده و... قرار دهد تا از این طریق بسترهای سوءاستفاده از بودجه دولت در فرآیندهای دولتی کاهش یابد.

هزینه فرصت فساد در بخش اشتغال در سال ۱۳۹۴ براساس فساد مالی ۱۲۴ میلیون دلاری (که معادل ۲۶۰ میلیارد تومان است) معادل ایجاد ۱۰۰۰ فرصت شغلی صنعتی بوده است.

خداشه به امنیت اقتصادی کشور می‌شود. در ادامه، راهکارهایی برای مبارزه با فساد و کاهش هزینه‌های آن ارائه می‌شود.

جمع‌بندی و راهکارها

گزارش حاضر در خصوص هزینه‌های مربوط به فساد اداری و اقتصادی است. در این گزارش، به دو نوع هزینه مستقیم و غیرمستقیم که هر فعالیت غیرقانونی به دنبال دارد، اشاره شد. هزینه‌های مستقیم شامل پول‌های اختلاس شده، رشوه، دزدی و... است که بخشی از بودجه دولت را از چرخه مولد اقتصادی خارج می‌کنند و موجب انحراف منابع ملی از اهداف خود می‌شوند. بخش دیگر هزینه‌ها، هزینه فرصت فساد در بخش‌های مختلف از جمله: آموزش، بهداشت و درمان، اشتغال و... است، زیرا در صورتی که فساد ایجاد نشود، بودجه دولت از اهداف خود دور نمی‌شود و در راستای تحقق اهداف برنامه‌ریزی شده هزینه می‌شود؛ برای مثال، هزینه فرصت اختلاس ۳۰۰۰ میلیارد تومانی، معادل ایجاد ۱۰ هزار کلاس درس یا تحصیل ۹ میلیون و ۹۰ هزار و ۹۰۰ دانش‌آموز در سال است که در جریان فساد مالی سال ۱۳۹۰ از دست رفت. همچنین هزینه فرصت فساد ۸ هزار میلیارد تومانی، معادل ایجاد ۱۶۰ هزار شغل پایدار بود که در جریان فساد صندوق ذخیره فرهنگیان در سال ۱۳۹۵ از چرخه اقتصاد خارج شد. از سویی، دولت به‌منظور مقابله با فساد اقدام‌های هزینه‌بری را از جمله: الکترونیکی کردن دولت، تجهیز گمرک به دستگاه‌های ایکس‌ری، تکمیل

به مراتب بالاتری از بینش، مسئولیت‌پذیری، توانمندی و پاسخگویی در قبال وظایف سوق داد، سپس، با یک آزمون جامع تصمیم به ارتقای شغلی یا آموزش بیشتر کارکنان گرفت.

- برخورد قاطع، سریع و شدید با پرونده‌های فساد اقتصادی: از جمله مواردی که به ایجاد انگیزه برای دوری از فعالیت‌های غیرقانونی منجر می‌شود، اجرای مجازات فاسدان است. از این رو، پیشنهاد می‌شود مراجع قضایی در برخورد با مفسدان به صورت قاطعانه، با سرعت و شدت عمل کنند، زیرا مردم با دیدن اجرای قانون، انگیزه خود را برای ارتکاب فساد از دست می‌دهند، زیرا راه گریز از قانون برای آنها بسته می‌شود.

هزینه‌های مربوط به فساد
اقتصادی به دو بخش هزینه
فرصت (هزینه پنهان) و
هزینه‌های حسابداری (هزینه
آشکار) تقسیم می‌شوند.

- کاهش بوروکراسی اداری و مراجعات حضوری: پیشنهاد می‌شود به منظور کاهش فساد، مراجعات حضوری برای انجام فرآیندهای اداری تقلیل یابند. به همین منظور باید دولت الکترونیک در بخش‌های مختلف، سازمان‌ها، ارگان‌ها و... فعالیت گسترده‌ای داشته باشد. برای اجرایی شدن این طرح می‌توان از تجربه سایر کشورها از جمله گرجستان استفاده کرد. گرجستان ساختمان‌های قارچی شکلی را احداث کرده است که تمام فرآیندهای اداری در آنها انجام می‌شود و هیچ‌یک از مراجعه‌کنندگان دیدار حضوری با کارفرمایان ندارد و تنها با منشی‌های هر بخش ملاقات دارند که پس از ثبت هرگونه درخواست اداری، نامه‌ها از طریق سیستم‌هایی به مراجع اصلی فرستاده می‌شود و پس از گذشت چند ساعت پاسخ آنها را از طریق سیستم دریافت می‌کنند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود چنین ساختمان‌هایی در شهرهای مختلف ایران تشکیل شود تا از این طریق فساد کاهش یابد.

- شایسته‌سالاری: پیشنهاد می‌شود برای اجرای شایسته‌سالاری یک برنامه بلندمدت، پی‌گیر و مستمر تدوین کنیم؛ براساس این برنامه هر فرد با یک آزمون جامع و کامل مورد سنجش چندمرحله‌ای قرار می‌گیرد که عبارت‌اند از: سنجش مهارت و عملکرد، علم و دانش و تخصص در حیطه کاری مورد نظر و برای ارتقای شغلی در اداره‌ها. باید یک سیستم ارتقایی ویژه طراحی کرد تا از این طریق ابتدا با فراهم کردن زمینه‌های پرورش مدیران بالفعل و بالقوه از طریق آزمون‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت، آنها را

